

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Καθηγητής Γεώργιος Βουγιουκλάκης
Υπεύθυνος Μουσείου

Δρ. Δημήτριος Κουτρούμπας
Μεταδιδακτορικός ερευνητής
της Ιστορίας της Οδοντιατρικής

Ένα αίτημα δεκαετιών της Οδοντιατρικής Οικογένειας, απέκτησε σάρκα και οστά στους κόλπους της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για το Μουσείο Τμήματος Οδοντιατρικής το οποίο αποτελεί ένα μουσειακό, ερευνητικό και εκπαιδευτικό οργανισμό, αφιερωμένο στην έρευνα, τη διαφύλαξη και την προβολή της ελληνικής οδοντιατρικής από αρχαιότατων χρόνων μέχρι και σήμερα.

Δημιουργήθηκε το 2012, από μικρή ερευνητική ομάδα με επικεφαλής τον Αναπληρωτή Πρόεδρο της Οδοντιατρικής Αθηνών και σημερινό υπεύθυνο του Μουσείου, καθηγητή κ. Γ. Βουγιουκλάκη. Τον πυρήνα του Μουσείου αποτέλεσε η συλλογή αντικειμένων που δωρήθηκαν από την Εταιρεία Οδοντοστοματολογικής Ερεύνης, ορισμένα από τα επιμέρους εργαστήρια της Οδοντιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και ιδιώτες.

Το Μουσείο συστάθηκε με αποφάσεις

της Γ.Σ. του Τμήματος στις 13-2-2013 και της Συγκλήτου στις 17-7-2013. Άνοιξε τις πύλες του για το κοινό τον Δεκέμβριο του 2013 και αποτελεί το πρώτο του είδους του στην ευρύτερη λεκάνη της ανατολικής Μεσογείου.

Ο κύριος εκθεσιακός χώρος του Μουσείου βρίσκεται στον πρώτο όροφο του Νέου Κτηρίου της Οδοντιατρικής Σχολής στην περιοχή Γουδή. Τα εκθέματα αφορούν στην ιστορία της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών, της Οδοντιατρικής στην Ελλάδα, αλλά και στην ιστορική εξέλιξη της Οδοντιατρικής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η συλλογή του Μουσείου, η οποία εμπλουτίζεται συνεχώς περιλαμβάνει παλαιές οδοντιατρικές μονάδες, εργαλεία και συσκευές που αποτυπώνουν γλαφυρά την πορεία της οδοντιατρικής από τις απαρχές του 20ου αιώνα έως τις μέρες μας. Ενδεικτικά αναφέρονται οδοντογλύφανα της δεκαετίας του 1920, οδοντιατρικές μονάδες της ίδιας περιόδου καθώς και σπάνιο φωτιστικό οδοντιατρικής έδρας. Ένα από τα πλέον εντυ-

πωσιακά εκθέματα αποτελεί το φορητό ξύλινο ερμάριο με υλικά και μικροεργαλεία άσκησης της οδοντιατρικής πράξης της ίδιας περίπου περιόδου. Το ερμάριο περιέχει μεταξύ άλλων σημαντικό αριθμό γυάλινων φιαλιδίων με φαρμακευτικά σκευάσματα, μεγάλη συλλογή εργαλείων χειρός για την τοποθέτηση υλικών, εργαλεία ενδοδοντίας, βελόνες, σύριγγες, άθικτα φιαλίδια τοπικών αναισθητικών κ.α.

Επίσης, ένα ιδιαίτερα σημαντικό έκθεμα αποτελεί το πιστό αντίγραφο της οδοντάγρας του Καλλίου, η οποία είναι η μοναδική σωζόμενη εν Ελλάδι αρχαία οδοντάγρα. Το ξεχωριστό αυτό έκθεμα μελετήθηκε στα πλαίσια ευρύτερου ερευνητικού προγράμμα-

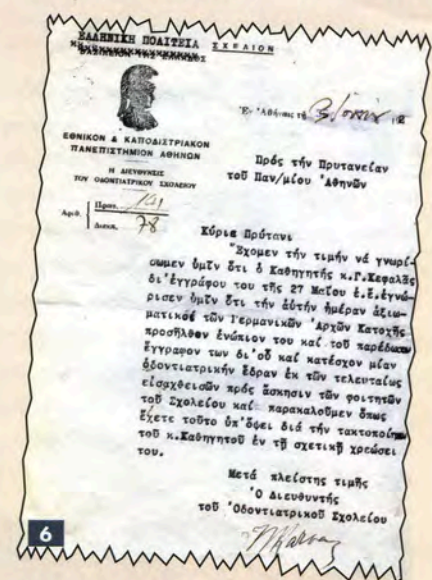
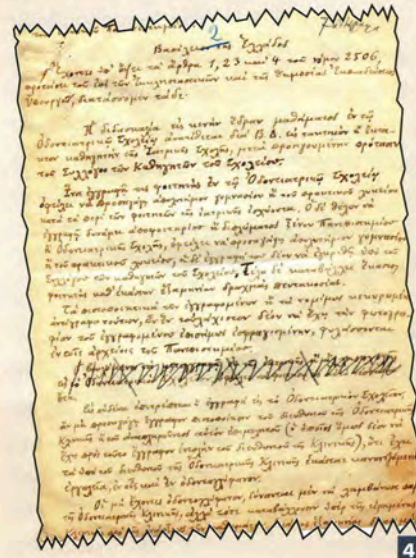
τος που αφορούσε τις εξαγωγές δοντιών στον αρχαίο κόσμο. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε εξ ολοκλήρου από το προσωπικό του Μουσείου, είναι εξαιρετικά πρωτοποριακή και το εύρημα του Καλλίου που μελετήθηκε και ταυτοποιήθηκε ως οδοντάγρα, παρουσιάζεται με επιστημονική τεκμηρίωση για πρώτη φορά στη διεθνή επιστημονική κοινότητα.

Κυρίαρχο στοιχείο της οργάνωσης του Μουσείου αποτέλεσε η ώσμωση παλαι-

ού και νέου ο αναστοχασμός προσωπικού και επισκεπτών της Σχολής σε σχέση με την ιστορική εξέλιξη της οδοντιατρικής επιστήμης. Για το σκοπό αυτό επιπλέον εκθέματα, όπως παλαιές οδοντιατρικές μονάδες, οδοντιατρικές συσκευές και εργαλεία, βρίσκονται σε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους στις αίθουσες αναμονής (Εικ. 1), στην είσοδο του Αμφιθεάτρου Παπαντωνίου (Εικ. 2) και στον χώρο του Σπουδαστηρίου (Εικ. 3), θέλοντας να τονίσουν τη μακρά εργώδη πορεία που διήνυσε η οδοντιατρική για τη χειραφέτηση και τη συγκρότηση της σύγχρονης επιστημονικής της ταυτότητας. Τύχη αγαθή έδωσε την ανέλπιστα ανεύ-

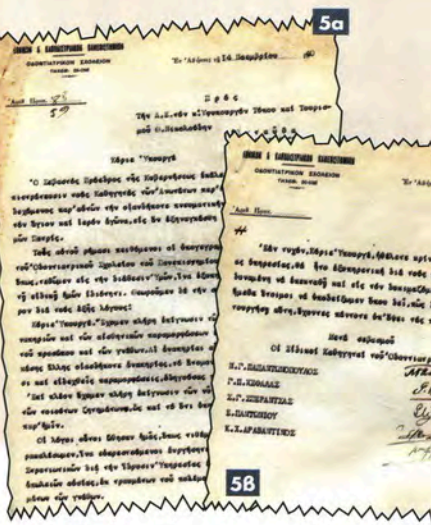
ρεση του Ιστορικού Αρχείου της Σχολής και μάλιστα ανέπαφο από τα πρώτα βήματα ίδρυσης και λειτουργίας του Οδοντοιατρικού Σχολείου το 1916. Είναι ιδιαίτερα συγκινητικό να βλέπει κανείς μετά από σχεδόν 100 χρόνια το χειρόγραφο του πρώτου καθηγητή Λ. Κόκορη για το Σχέδιο Νόμου και μετέπειτα Βασιλικού Διατάγματος υπ. αριθ. 175/1916 «Περί της λειτουργίας του Οδοντιατρικού σχολείου του Εθνικού Πανεπιστημίου» (Εικ. 4). Το ίδιο συγκινητική είναι και η επιστολή των καθηγητών του Οδοντιατρικού Σχολείου προς την κυβέρνηση Ι. Μεταξά με την έναρξη του πολέμου το 1940, όπου ζη-

Πικρία όμως και αγανάκτηση αισθάνεται κάποιος, όταν μελετά τα έγγραφα που αφορούν την αφαίρεση από τις γερμανικές δυνάμεις κατοχής του λιγοστού εξοπλισμού, τον οποίο διέθετε το Σχολείο για την εκπαίδευση των φοιτητών (Εικ. 6). Μά-

τούσαν τη στράτευσή τους στον υπέρτατο αγώνα αξιοποιώντας και προσφέροντας τις γνώσεις τους για την αντιμετώπιση προσωποναδικών απολειών ουσίας εκ τραυμάτων πολέμου (Εικ. 5α, 5β).

λιστα εντοπίσθηκαν λεπτομερέστατοι κατάλογοι με τις φθορές που προκλήθηκαν τόσο από τις δυνάμεις κατοχής όσο και από τον εμφύλιο αλληλοσπαραγμό. Σημειώνεται ότι από τα έγγραφα της εποχής προκύπτει ότι το κτήριο της Χαλκοκονδύλη βρισκόταν στο θέατρο των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών επεισοδίων (Δεκέμβριος 1944 - Ιανουάριος 1945). Ίσως μάλιστα οι καταστροφές που προκλήθηκαν τη δίμηνη περίοδο της εμφύλιας διαμάχης ήταν πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες της τετράχρονης κατοχής από τις δυνάμεις του άξονα.

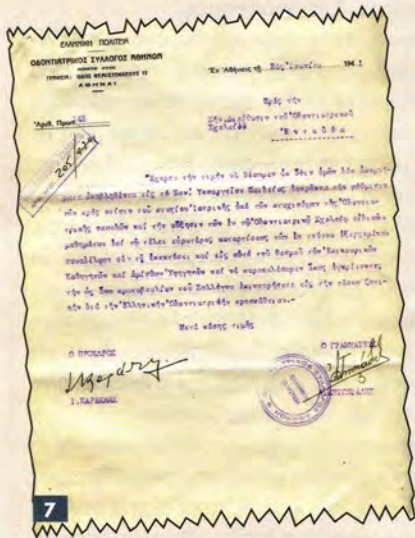

Το σύνολο του Ιστορικού Αρχείου του Οδοντοιατρικού Σχολείου αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα του Μουσείου και σήμερα τυγχάνει της αναγκαίας σωστικής και ψηφιακής επεξεργασίας από ειδικό μεταδιδακτορικό ερευνητή. Τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα είναι άκρως εντυπωσιακά. Δεκάδες χιλιάδες έγγραφα έχουν μελετηθεί ριχώντας φως σε άγνωστα πτυχές όχι μόνο της ελληνικής οδο-

ντιατρικής ιστορίας, αλλά και του εν Αθήνῃσι Πανεπιστημίου. Ταυτόχρονα χιλιάδες κρίσιμα έγγραφα ανεκτίμητης ιστορικής αξίας έχουν ψηφιοποιηθεί ή βρίσκονται στο στάδιο της ψηφιοποίησης και μελέτης τους. Ενδεικτικό αρχειακό υλικό έχει αναρτηθεί στο ιστότοπο του Μουσείου και συνεχώς εμπλουτίζεται κι ανανεώνεται. Είναι χαρακτηριστικό ότι λίαν προσφάτως προστέθη νέο υλικό που αφορά επιστολές των οδοντιατρικών συλλόγων την περίοδο της 10ετίας 1940, οι οποίες αποδεικνύουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον τους για την ποιότητα και αναβάθμιση της παρεχόμενης οδοντιατρικής εκπαίδευσης (Εικ. 7).

Θα ήταν σημαντική παράλειψη η μη

αναφορά σε ένα σπουδαίο εργαλείο ανάδειξης της οδοντιατρικής κληρονομιάς του τόπου μας. Πρόκειται για τον ιστότοπο (www.museum.dent.uoa.gr), ο οποίος όχι μόνο δεν έχει να ζηλέψει, αλλά μάλλον θα πρέπει να αποτελέσει πρότυπο μίμησης για αντίστοιχες προσπάθειες (Εικ. 8).

Ο ιστότοπος περιέχει εκτός των άλλων μια εκτεταμένη βάση δεδομένων μέσω του οποίου παρέχεται σε κάθε ενδιαφερόμενο η ελεύθερη πρόσβαση σε σπάνια έγγραφα, βιβλία, φωτογραφίες, εκθέματα και σειρά εκπαιδευτικών βίντεο από τα μαθήματα της Ιστορίας της Οδοντιατρικής που διδάσκονται οι φοιτητές στην Οδοντιατρική Σχολή Αθηνών, την επιμέ-

Μουσείο Τμήματος Οδοντιατρικής
Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

- Αρχική Σελίδα
- Περιγραφή του Τμήματος Οδοντιατρικής
- Γεννησιμικό
- Αρχειακό υλικό
- Εκθέματα
- Επίκαιρα βιβλία
- Βίντεο
- Ανακοινώσεις/Άρθρα
- Κλήση Σημειώσεων
- Επικοινωνία

Καλώς ήρθατε στην ιστοσελίδα του Μουσείου Οδοντιατρικής

Το Μουσείο της Οδοντιατρικής στεγάζεται στους χώρους του Τμήματος Οδοντιατρικής του Ε.Κ.Πα. στο Γουδί και περιλαμβάνει μια μεγάλη συλλογή εκθέσεων που εμπλουτίζεται διαρκώς με αρχειακά απόφορες και υλικά.

Τα εκθέματα αφορούν στην ιστορία του Τμήματος Οδοντιατρικής Αθηνών, της Οδοντιατρικής στην Ελλάδα, αλλά και στην ιστορική εξέλιξη της Οδοντιατρικής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η συλλογή περιλαμβάνει αρχειακά, συνεκτικές υλικά και πλήρεις οδοντιατρικές μονάδες που χρησιμοποιούνταν στην Οδοντιατρική.

Τις φωτογραφίες υλικού του Μουσείου παρέχουμε και ψηφιοποιημένο αρχιαιολογικό υλικό, όπως νομολογίες, διατάγματα, αποστάματα πτυχίων του Ιατρονοσηλείου, του Πανεπιστημίου, της Ιατρικής και Οδοντιατρικής Σχολής και νεότερα υλικά που αφορούν στην εξέλιξη της οδοντιατρικής θεωρίας και πράξης.

Στόχος μας είναι, το Μουσείο της Οδοντιατρικής, να μην αποτελεί ένα στενό μαθηματικό χαρακτηρισμό εκτετασών γύρω, αλλά ένα δυναμικό εκπαιδευτικό κέντρο, μια κοινότητα έρευνας και παιδαγωγική προσέγγιση σε όλους, που να συμβάλει στην μάχη και ανέλιξη της Ιστορίας του Τμήματος Οδοντιατρικής, αλλά και της Οδοντιατρικής γενικότερα.

Υπεύθυνος:
Γ. Βουγιουκλάκης, Καθηγητής

8

λεια των οποίων έχει αναλάβει ο ιστορικός των επιστημών Δρ. Δημήτριος Κουτρούμπας, μεταδιδακτορικός ερευνητής της Ιστορίας της Οδοντιατρικής. Ταυτόχρονα δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη συγκέντρωση του συνόλου της νομοθεσίας που αφορά στο οδοντιατρικό επάγγελμα από συστάσεως του Νεοελληνικού Κράτους

Ορισμένες από τις πλέον χαρακτηριστικές καινοτομίες που εισάγονται στον εν λόγω ιστοχώρο είναι η καταγραφή όλων των διδασκόντων της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών. Επίσης οι δημιουργοί του ιστοχώρου θέλοντας να αποδώσουν φόρο τιμής σε όλους όσους συνέβαλαν στην αναβάθμιση της παρεχόμενης οδοντιατρικής εκπαίδευσης στον τόπο μας παρουσιάζουν το διδακτικό προσωπικό όχι μέσα από έναν ψυχρό, στείρο και μακρόσυρτο κατάλογο ονομάτων, αλλά μέσα από την εξέλιξη της συνολικής εικόνας του προσωπικού ανά πανεπιστημιακό έτος. Έτσι ο αναγνώστης μπορεί να παρακολουθήσει την πορεία των γνωστικών αντικειμένων και τη στελέχωση τους κατά το ρου της ιστορίας της Οδοντιατρικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αυτή την εποχή βρίσκεται σε εξέλιξη μια προσπάθεια καταγραφής όλων των πτυχιούχων της Οδοντιατρικής Αθηνών από τον πρώτο απόφοιτο του 1916 έως τις μέρες μας. Ποτέ άλλοτε, κανένα τμήμα του αρχαιότερου πανεπιστημίου της Ελλάδας δεν έχει κατορθώσει να συγκεντρώσει κατά

τρόπο επιστημονικά έγκυρο το σύνολο των πτυχιούχων του από της συστάσεώς του μέχρι και σήμερα.

Το πλέον όμως φιλόδοξο πρόγραμμα αποτελεί η προσπάθεια ψηφιοποίησης και διάσωσης των ελληνικών οδοντιατρικών συγγραμμάτων, τα οποία είναι ελεύθερα πνευματικών δικαιωμάτων. Ήδη έχει ψηφιοποιηθεί το πρώτο βιβλίο οδοντιατρικής με τον τίτλο «Οδοντοϊατρική» του Δ. Καρακατσάνη χάρη στην ευγενική προσφορά του καθηγητή κ. Ι. Βρότσου και

μια σειρά σπάνιων βιβλίων που σκιαγραφούν τα πρώτα επιστημονικά βήματα της οδοντιατρικής στον τόπο μας. Ταυτόχρονα, όμως, για τους μελετητές της οδοντιατρικής έχει συγκεντρωθεί ένας σημαντικός αριθμός ψηφιοποιημένων από άλλους φορείς, βιβλίων που αποτελούν σταθμούς στην εξέλιξη της οδοντιατρικής διεθνώς.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το όλο εγχείρημα της δημιουργίας του Μουσείου, της συντήρησης, ψηφιοποίησης και ανάδειξης του ιστορικού αρχείου, καθώς και της δημιουργίας του ιστοχώρου πραγματοποιήθηκε χωρίς καμία οικονομική χορήγηση και χωρίς να επιβαρυνθεί στο ελάχιστο ο προϋπολογισμός της Οδοντιατρικής Σχολής ή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πρόκειται για μια πρωτότυπη προσπάθεια η οποία έρχεται να καλύψει, έως ένα βαθμό, το κενό που υπάρχει στην Ελλάδα από την έλλειψη μουσείων επιστημών. Το Μουσείο Τμήματος Οδοντιατρικής επιδιώκει και ενθαρρύνει την επικοινωνία όχι μόνο με τα μέλη της ευρύτερης Οδοντιατρικής Οικογένειας, αλλά και με οποιονδήποτε επιθυμεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αποστολή του Μουσείου με παρατηρήσεις, συμπληρώσεις ή και πληροφορίες.

Τα στοιχεία επικοινωνίας για το μουσείο είναι:

**Τηλέφωνο: 210 7461319 ,
mail: marsakel@dent.uoa.gr**